
Sammanställning av remissvar

Riksbankskommitténs delbetänkande ”Tryggad tillgång till kontanter” (SOU 2018:42)

Innehåll

1. Sammanfattning.....	4
2. Riksbankskommitténs förslag	5
3. Så tycker remissinstanserna	6
3.1. Samhällsbehovet av kontanter.....	6
3.2. Lagkravet på banker	7
3.3. Statens och Riksbankens ansvar	8
3.4. Handelns roll	9
3.5. Kostnader för kontanthantering	10
3.6. Täckningsgrad.....	11
4. Vägen framåt	13
Bilaga 1. Lista över remissvar	14

Förord

I december 2016 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av det penningpolitiska ramverket och riksbankslagen. Den 11 juni 2018 kom den så kallade Riksbankskommittén med delbetänkandet "Tryggad tillgång till kontanter".

I delbetänkandet föreslås att de största bankerna i Sverige, undantaget det statsägda bolaget SBAB, ska vara skyldiga att tillhandahålla en rimlig tillgång till kontanttjänster i hela Sverige.

Den 22 oktober gick remisstiden för delbetänkandet ut. Totalt har 53 organisationer, företag och myndigheter skickat in remissvar.

I denna rapport har Bankomat gjort en sammanfattande genomgång av remissinstansernas ståndpunkter. Alla remissvar är inte redovisade och heller inte alla åsikter som framförts. Vår ambition har i stället varit att tillhandahålla en överskådlig beskrivning av några vanligt förekommande argument för och emot Riksbankskommitténs förslag. Självfallet redovisar vi också våra egna ståndpunkter.

Det finns en stor samhällsutmaning som alla remissinstanser verkar vara överens om, nämligen att vi å ena sidan har en minskad efterfrågan på kontanter och därmed minskade privata satsningar på kontanthantering, å andra sidan ett samhällsbehov av en fungerande kontantinfrastruktur.

Hur denna samhällsutmaning ska hanteras går dock åsikterna isär om. Den stora skiljelinjen handlar om huruvida det är staten eller bankerna som ska upprätthålla kontantinfrastrukturen.

Bland de remissinstanser som håller med Riksbankskommittén om att det behövs ett lagkrav på de stora bankerna att tillgängliggöra kontanter finns Riksbanken, Svensk Handel, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Konsumenter och Tillväxtverket.

De remissinstanser som tydligast motsätter sig ett lagkrav på banker är Finansinspektionen, Konkurrensverket, Sparbankernas Riksförbund och Svenska Bankföreningen. Och så Bankomat – vår åsikt är att eftersom kontantinfrastrukturen är samhällsviktig så bör den självfallet subventioneras och upprätthållas av staten.

I november 2019 kommer Riksbankskommittén att lämna sitt slutbetänkande. Bankomat vill då se att kommittén tar ett helhetsgrepp på hela kontanthanteringskedjan, i stället för att bara fokusera på uttag av kontanter och deponering av dagskassor. Vi vill se förslag som tydliggör ansvar, innebär förändringar i regelverk och lägger grunden för nyinvesteringar.

Framför allt vill vi att Riksbanken ska få ett förtydligt ansvar för kontanthantering. Vi ser bland annat gärna att Riksbanken återtar ansvaret för depåerna runt om i landet. Vi vill också att Riksbanken subventionerar den kontantinfrastruktur som nu används mindre och mindre i vardagen, men som samhället av många skäl anser behöver finnas kvar.

Bankomat vill också gärna se att Post- och Telestyrelsen får ett utökat uppdrag att säkra kontanttillgången i hela samhället, i stället för att som nu enbart se till orter där kommersiella aktörer lämnat. För ett sådant utökat uppdrag krävs också mer resurser.

Det naturliga vore nu att inte gå vidare med lagförslaget i Riksbankskommitténs delbetänkande utan att i stället avvakta det slutbetänkande som ska komma i november 2019.

Nina Wenning
Vd, Bankomat AB

1. Sammanfattning

- Riksbankskommittén föreslår en ny lag som innebär att de största bankerna i Sverige, undantaget det statsägda bolaget SBAB, ska vara skyldiga att tillhandahålla en rimlig tillgång till kontanttjänster i hela Sverige.
- Den 22 oktober gick remisstiden för delbetänkandet ut. Totalt har 53 organisationer, företag och myndigheter skickat in remissvar.
- Det finns ingen remissinstans som motsätter sig Riksbankskommitténs bedömning att samhället i nuläget behöver en fungerande kontanthantering.
- Det är fler remissinstanser som välkomnar än som motsätter sig ett lagkrav på banker att tillgängliggöra kontanter.
- Bland de remissinstanser som välkomnar det föreslagna lagkravet på banker finns FRIL, Hela Sverige, Riksbanken, Riksgälden, Riksidrottsförbundet, Svensk Handel, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Konsumenter, Sveriges Föreningar och Tillväxtverket.
- De remissinstanser som tydligast motsätter sig det föreslagna lagkravet på banker är Bankomat, Finansinspektionen, Konkurrensverket, Sparbankernas Riksförbund och Svenska Bankföreningen.
- Flera remissinstanser är nöjda med Riksbankskommitténs förslag om att Riksbanken ska ha det övergripande ansvaret för kontanthanteringen, medan andra remissinstanser tycker att staten och Riksbanken inte bara ska ha ett övergripande ansvar för kontanthanteringen utan också finansiera den.
- Generellt är det de remissinstanser som förespråkar ett lagkrav på banker som välkomnar Riksbankskommitténs förslag kring Riksbankens övergripande ansvar, medan de remissinstanser som motsätter sig ett lagkrav på banker i stället vill att staten ska finansiera kontantinfrastrukturen.
- Några remissinstanser påpekar att lagkravet på banker bara riktar in sig på uttag och deponering av kontanter, och därför inte kommer att lösa samhällsbehovet av en fungerande kontantinfrastruktur. Exempelvis pekar Post- och Telestyrelsen på att kontanter inte bara behöver vara tillgängliga utan att handeln också måste ta emot dem.
- Några remissinstanser, bland andra Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Nokas, Riksbanken och Sveriges Konsumenter tycker att delar av handeln ska tvingas ta emot kontanter.

2. Riksbankskommitténs förslag

Den 22 december 2016 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppdrag att göra en översyn av det penningpolitiska ramverket och riksbankslagen. Den 11 juni 2018 presenterade den så kallade Riksbankskommittén delbetänkandet "Tryggad tillgång till kontanter".

I delbetänkandet föreslås att Riksbankens övergripande ansvar för en väl fungerande kontanthantering i hela landet bör tydliggöras i lag. Riksbankens ansvar begränsas till att följa och analysera kontanthanteringen i sin helhet, regelbundet rapportera till riksdagen om situationen för kontanthanteringen i Sverige samt att ansvara för ett råd om kontanthantering där offentliga och privata aktörer diskuterar kontanthanteringen i samhället.

I delbetänkandet föreslås också en ny lag som innebär att de största bankerna i Sverige, undantaget det statsägda bolaget SBAB, ska vara skyldiga att tillhandahålla en rimlig tillgång till kontanttjänster i hela Sverige. Enligt förslaget ska bankerna se till att privatpersoner inte har längre än 25 kilometer till närmaste uttagsmöjlighet samt att företag och föreningar inte har längre än 25 kilometer till kontantinsättning.

Riksbankskommittén föreslår också utvidgade möjligheter till statligt stöd till företag som möjliggör för annat företag att kunna tillhandahålla grundläggande betaltjänster.

Den 22 oktober gick remisstiden för delbetänkandet ut. Totalt har 53 organisationer, företag och myndigheter skickat in remissvar.

3. Så tycker remissinstanserna

3.1. Samhällsbehovet av kontanter

3.1.1. Remissinstansernas synpunkter

Flera remissinstanser tycker att digitaliseringen i grunden är positiv, men att kontanter under överskådlig tid behövs som ett möjligt betalsätt. Många påpekar också att övergången till digitala betaltjänster måste hanteras på ett ansvarsfullt sätt.

Det finns ingen remissinstans som motsätter sig Riksbankskommitténs bedömning att samhället i nuläget behöver en fungerande kontanthantering.

Krisberedskap och digitalt utanförskap

De vanligaste argumenten för att det finns ett samhällsbehov av kontanter är att de behövs i krissituationer och för människor i digitalt utanförskap.

Bland andra Finansinspektionen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Post- och telestyrelsen beskriver hur kontanter är det enda betalningsmedel som fungerar i en krissituation och att kontanter därmed bidrar till att minska samhällets sårbarhet.

Samtidigt påpekar samma remissinstanser att även kontanthantering är sårbar i en krissituation. Post- och Telestyrelsen efterlyser en utredning kring krisberedskapen gällande kontanthantering. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap pekar på att den kontanthantering som monteras ner i fredstid inte kommer att återuppstå vid kris.

Flera remissinstanser lyfter fram det digitala utanförskapet som ett skäl till att samhället behöver en fungerande kontanthantering. Exempelvis skriver Hela Sverige att vissa äldre, nyanlända och personer med vissa funktionshinder kan behöva använda kontanter. Också Post- och Telestyrelsen skriver att en stor utmaning är att det finns många människor som inte är digitalt delaktiga.

3.1.2. Bankomats synpunkter

Bankomat anser att det finns många fördelar med omställningen till digitala betaltjänster, men att den inte är problemfri. Vi instämmer med de remissinstanser som lyfter fram krissituationer och det digitala utanförskapet som viktiga skäl till att kontanter behövs.

När det gäller krissituationer, så finns i dag inte något alternativ till kontanter. Och när betalkorten inte går att använda under en längre tid skulle även kontanter kunna bli en bristvara.

När det gäller det digitala utanförskapet, så har socioekonomiskt utsatta, äldre och funktionsvarierade ofta ett behov av att kunna använda kontanter.

Mot bakgrund av ovanstående anser Bankomat att det under överskådlig tid, så länge kontanter är ett giltigt betalmedel, behövs en infrastruktur för att hantera kontanterna i samhället.

3.2. Lagkravet på banker

3.2.1. Remissinstansernas synpunkter

När det gäller Riksbankskommitténs förslag om ett lagkrav på banker är det fler remissinstanser som välkomnar förslaget än som motsätter sig det.

Många remissinstanser väljer att inte ta ställning, medan andra för resonemang som inte tydligt går att tolka som ett ställningstagande för eller emot lagkravet på banker.

Välkomnar lagkrav på banker

Bland de remissinstanser som tydligt välkomnar det föreslagna lagkravet på banker finns Frivilligorganisationernas Insamlingsråd, Hela Sverige, Riksbanken, Riksgälden, Riksidrottsförbundet, Svensk Handel, Sveriges Kommuner och Landsting, Sveriges Konsumenter, Sveriges Föreningar och Tillväxtverket.

Även om Riksbanken är positiv till ett lagkrav på banker så anser myndigheten att kravet bör omfatta alla banker och kreditinstitut, inte bara de stora. De argument som framförs är likabehandling och konkurrensneutralitet.

Riksbanken anser också att lagkravet ska omfatta möjligheten för privatpersoner att göra insättningar, inte bara uttag. Denna åsikt delas också av Hela Sverige.

Motsätter sig lagkrav på banker

De remissinstanser som tydligast motsätter sig ett lagkrav på banker är – utöver Bankomat – Finansinspektionen, Konkurrensverket, Sparbankernas Riksförbund och Svenska Bankföreningen.

Konkurrensverket skriver i sitt remissvar att det är olämpligt att ge ett kollektivt uppdrag till ett fåtal banker eftersom det snedvrider konkurrensen. Myndigheten pekar också på det orimliga i att Riksbankskommittén å ena sidan skriver att det vore ett oproportionerligt ingrepp i näringsfriheten att tvinga företag att ta emot kontanter, å andra sidan inte analyserar om kravet på storbankerna att tillhandahålla kontanter skulle utgöra ett sådant ingrepp.

Finansinspektionen avstyrker Riksbankskommitténs förslag om ett lagkrav på banker eftersom myndigheten anser att det bör vara statens ansvar att se till att det finns en rimlig tillgång till kontanter i Sverige. Myndigheten framhåller också att det är sannolikt att kreditinstituten delar upp ansvaret för att tillhandahålla tjänsterna inom olika geografiska områden mellan sig, och att förslaget därmed leder till samarbeten som är otillåtna enligt konkurrenslagstiftningen.

Svenska Bankföreningen ser delbetänkandet som ett första steg mot ett scenario där principen om näringsfrihet åsidosätts till förmån för detaljreglering av näringslivet. Föreningen hävdar att det saknas tidigare kända fall där lagstiftaren ålagt enskilda näringsidkare att utan ersättning, och med hot om sanktioner, utföra ett i grunden offentligt åtagande. Svenska Bankföreningen gör också bedömningen att lagkravet på banker kan strida mot EU-rätten.

Även Svensk Handel, som i grunden är positiva till lagkravet, menar att den positiva synen på nya betalsätt måste få avgöra och till viss mån styra utvecklingen. Riksbankskommitténs förslag får inte leda till att storbankerna tvingas upprätthålla något som inte efterfrågas.

3.2.2. Bankomats synpunkter

Bankomat motsätter sig ett lagkrav på banker av det principiella skälet att kontantinfrastrukturen är samhällsviktig och därför bör upprätthållas av staten.

Det är heller inte rimligt att sex banker ska behöva förhålla sig till andra aktörers kontanthanteringspunkter. Den kontantinfrastruktur som bankerna enligt lagkravet skulle ansvara för tillhandahålls i dag av en mängd olika aktörer, till exempel sparbanker, mataffärer, växlingskontor och oberoende kontantautomater. Riksbankskommitténs förslag innebär att om exempelvis en ICA-butik läggs ner så blir det de sex bankernas uppgift att ersätta den kontanthanteringspunkten. Det säger sig självt att detta inte är rimligt.

3.3. Statens och Riksbankens ansvar

3.3.1. Remissinstansernas synpunkter

Flera remissinstanser är nöjda med Riksbankskommitténs förslag om att Riksbanken ska ha det övergripande ansvaret för kontanthantering.

Andra remissinstanser tycker att staten och Riksbanken inte bara ska ha ett övergripande ansvar för kontanthantering utan också finansiera den.

Välkomnar förslag om Riksbanken

Bland de remissinstanser som välkomnar Riksbankskommitténs förslag om att Riksbanken ska ha det övergripande ansvaret för kontanthantering finns Företagarna, Hela Sverige, Riksgälden, Svensk Handel och Sveriges Kommuner och Landsting.

Företagarna skriver i sitt remissvar att det visat sig vara problematiskt att det övergripande ansvaret för kontanthantering har förflyttats från Riksbanken till flera olika aktörer. Organisationen tror att det är en av orsakerna till att både företagare och privatpersoner upplever att kontanthantering i dag fungerar otillfredsställande.

Hela Sverige stödjer Riksbankskommitténs förslag att det i lag ska tydliggöras att Riksbanken har ett övergripande ansvar för kontantförsörjningen i Sverige, men att ansvaret för kontantjänster ska skötas av marknadens aktörer.

Vill att staten ska ta större ansvar

Flera remissinstanser argumenterar för att det är staten – inte bankerna – som ska finansiera kontantinfrastrukturen.

Finansinspektionen skriver att en trygg tillgång till kontanter är en kollektiv nytta som staten rimligen bör ansvara för. Myndigheten skriver vidare att staten genom exempelvis upphandlingar bör kunna se till att kontanttjänsterna tryggas.

Svenska Bankföreningen menar att Riksbankens ansvar för kontantförsörjningen måste klargöras och preciseras. Föreningen anser att det är rimligt att skärpa kraven på Riksbanken att säkerställa en god kontantförsörjning i hela landet.

Konkurrensverket anser att Riksbankskommittén inte tillräckligt har utrett det offentliga roll i den service till allmänheten som ett fåtal företag nu föreslås få en skyldighet att tillhandahålla i hela landet. Konkurrensverket är exempelvis kritiskt mot att endast 15 procent av det statliga anslaget för att öka tillgängligheten till grundläggande betaltjänster år 2017 nådde de som ska agera ombud. Myndigheten anser att det statliga stödet bör ses över så att det skapas incitament för företag att agera ombud för kontant- och betaltjänster.

Svensk Handel, som i grunden är positiva till lagkravet på banker, skriver samtidigt att staten och Riksbanken bör ta ett finansiellt ansvar för att upprätthålla en tryggad tillgång till kontanter i stället för att helt överlämna detta till näringslivets parter. Sveriges Kommuner och Landsting för ett liknande resonemang.

Sveriges Konsumenter, Pensionärernas Riksorganisation, Riksförbundet PensionärsGemenskap, Svenska KommunalPensionärernas Förbund och SPF Seniorerna anser att Bankomats och värdebolaget Loomis priser bör regleras av en myndighet. Samtidigt skriver dessa remissinstanser att om sådan prisreglering inte kan ske på ett tillfredsställande sätt så bör Riksbanken eller staten ta över ansvaret för depåverksamheten och kontanthantering.

Loomis anser att Riksbankskommitténs förslag avgränsar Riksbankens roll och förlitar sig på bankernas resurser och initiativ i stället för att skapa ett regelverk som säkrar en fungerande kontantinfrastruktur för Sveriges alla medborgare.

3.3.2. Bankomats synpunkter

Sveriges politiker är överens om att kontanthantering är en viktig del av samhällets infrastruktur. Bankomat anser att precis som med andra viktiga delar av vår infrastruktur bör kontantinfrastrukturen självklart subventioneras och upprätthållas av staten.

I dag finns ingen statlig aktör som tar ett nationellt ansvar för kontanthantering i samhället. Riksbanken har i grunden ett ansvar, men det har successivt skjutits över på privata aktörer. Post- och telestyrelsen ger också visst stöd till kontanthantering, men det handlar mer om punktinsatser än om ett helhetsgrepp.

Tyvärr adresserar Riksbankskommittén inte problemet med statens bristande ansvarstagande för samhällets kontantinfrastruktur. Ett lagkrav på banker riskerar tvärtom att leda till att staten i ännu större utsträckning abdikerar från sitt övergripande ansvar.

3.4. Handels roll

3.4.1. Remissinstansernas synpunkter

Några remissinstanser tycks relativt nöjda med de förslag som Riksbankskommittén ger för att företag ska vilja hantera kontanter, medan andra tycker att det saknas åtgärder när det gäller detta.

Välkomnar statligt stöd till företag

Företagarna skriver i sitt remissvar att kontanthantering är en börda för många företag. Det är svårt och dyrt att göra sig av med de kontanter som tas emot från kunder och det innebär även en säkerhetsrisk. Företagarna välkomnar därför delbetänkandets förslag om att statligt stöd ska kunna ges även till de företag som möjliggör för andra företag att tillhandahålla grundläggande betaltjänster.

Även Riksbanken välkomnar Riksbankskommitténs förslag om att utvidga möjligheterna till statligt stöd till företag som möjliggör för annat företag att kunna tillhandahålla grundläggande betaltjänster.

Efterlyser andra åtgärder

Några remissinstanser påpekar att lagkravet på banker bara riktar in sig på uttag och deponering av kontanter, och därför inte kommer att lösa samhällsbehovet av en fungerande kontantinfrastruktur. Exempelvis skriver Loomis att en fungerande struktur för kontanthantering måste bygga på att kontanternas kretslopp hänger ihop.

Post- och Telestyrelsen anser att problemen inom betalområdet inte kan lösas enbart genom insatser som säkerställer att utbudet av kontantjänster upprätthålls. Även om kontanter är tillgängliga så finns en risk att de inte längre kommer att vara fullt användbara, särskilt på grund av att allt fler handlare inte längre accepterar kontanter som betalmedel. Myndigheten gör därför

bedömningen att lagkravet på banker bör betraktas som en temporär och relativt kortsiktig lösning. Myndigheten tar dock inte ställning för ett krav på handeln att ta emot kontanta betalningar.

Några andra remissinstanser, bland andra Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Nokas, Riksbanken och Sveriges Konsumenter tycker att delar av handeln ska tvingas ta emot kontanter.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap skriver att det ur ett beredskapsperspektiv bör övervägas om exempelvis livsmedelshandel, apotek och bensinstationer ska ha en förmåga att ta betalt i kontanter. Även Riksbanken efterlyser ett förtydligande kring vilka verksamheter som ska vara skyldiga att ta emot kontanter.

Sveriges Konsumenter anser att handlares kontanthantering vid behov och med riktade insatser skulle kunna subventioneras av det offentliga.

3.4.2. Bankomats synpunkter

Bankomat gör bedömningen att Riksbankskommitténs förslag inte löser samhällsbehovet av att kontanter ska kunna användas vid kris och av personer i digitalt utanförskap.

För att kontanter ska kunna användas såväl i vardag som kris behöver hela kontanthanteringskedjan fungera: produktion (Riksbanken), distribution (Bankomat, banker, värdebolag), användning (konsumenter), deponering (handeln) och makulering (Riksbanken).

Kommitténs förslag om en ny lag riktar enbart in sig på två mindre delar av denna kedja: uttag för konsument och deponering för företag och föreningar. Det som framför allt saknas är nationella insatser för att handeln i större utsträckning ska acceptera kontanter som betalmedel, till exempel genom åtgärder som minskar de kostnader som hanteringen av kontanter innebär i dag.

För att kontanthanteringen ska kunna fungera krävs också att nyinvesteringar görs i kontantinfrastrukturen och att nya regelverk tillkommer.

3.5. Kostnader för kontanthanteringen

3.5.1. Remissinstansernas synpunkter

Få remissinstanser har synpunkter på Riksbankskommitténs kostnadsberäkningar. De remissinstanser som tydligast uttalar sig om frågan är – utöver Bankomat – Regelrådet och Svenska Bankföreningen.

Inga invändningar gällande kostnader

Regelrådet anser att Riksbankskommitténs beskrivning av kostnader för bankerna är godtagbar. Kommitténs beskrivning anses vara utförlig och tydlig, och Regelrådet har förståelse för att det finns svårighet att förutse det exakta utfallet.

Varnar för höga kostnader

Svenska Bankföreningen gör bedömningen att det kommer krävas fler uttagsautomater för att uppfylla det föreslagna lagkravet än vad Riksbankskommittén räknat med, och att kostnaderna därför också kommer att bli betydligt högre än de 8–15 miljoner som Riksbankskommittén anger.

Svenska Bankföreningen tror dessutom att de ökade kostnaderna kommer tas ut i konsumentled. Även Konkurrensverket påpekar att kostnaden för att bankerna ska tillhandahålla kontanttjänster

slutligen kommer att falla på konsumenterna, då bankerna normalt är och agerar som vinstmaximerande företag.

Företagarna hänvisar till Riksbankskommitténs beräkning om att lagkravet kommer att kosta bankerna 8–15 miljoner kronor, och argumenterar för att dessa kostnader kommer att skjutas ner i bankernas kedja. Risken finns att det i slutändan blir företagarna som får bära notan för den ökade tillgängligheten som kommer allmänheten till del. Företagarna varnar också för att kostnaderna för kontanthanteringarna kommer att öka.

3.5.2. Bankomats synpunkter

Bankomat har beräknat den årliga löpande kostnaden för att med kontantautomater erbjuda den täckningsgrad som Riksbankskommittén föreslår. Beräkningen bygger på antagandet om en årlig transaktionsminskning på 15 procent.

Lagkravet innebär – enligt 2017 års uppgifter från Tillväxtverkets analysverktyg PIPOS – att kontantautomater från Bankomat saknas på 350 punkter. För att åtgärda detta krävs en initial investering på 300 miljoner kronor. Kostnadsökningen (inklusive avskrivningar) blir på över 100 miljoner kronor årligen.

Bankomats beräkningar ligger således långt från Riksbankskommitténs uppskattning om en kostnad för bankerna på 8–15 miljoner kronor per år.

Förklaringen till de skilda bedömningarna är enligt Bankomat att Riksbankskommitténs beräkningar bygger på orealistiska antaganden om att 2017 års punkter fortfarande finns kvar och att avtal med servicegivarna kan nås till 2017 års nivåer. En stor del av dessa punkter är till exempel ICA-butiker, och under 2018 har många ICA-butiker tagit bort sin uttagsautomat och minskat sin kontanthantering.

Bankomat anser också att en risk med Riksbankskommitténs förslag är att de ökade kostnader för utbyggnad av kontantinfrastrukturen kommer tas ut i konsumentledet genom avgifter för kontanttransaktioner. Detta drabbar i så fall de grupper som har behov av kontanter, inte minst äldre och funktionsvarierade, som i många fall inte är så resursstarka.

3.6. Täckningsgrad

3.6.1. Remissinstansernas synpunkter

Få remissinstanser kommenterar Riksbankskommitténs beräkningar och överväganden kring lagstadgad täckningsgrad. Endast någon enstaka remissinstans tar ställning för kommitténs förslag till täckningsgrad, medan några kritiserar det.

Positiv till föreslagen täckningsgrad

Företagarna stödjer Riksbankskommitténs förslag och tycker att det är rimligt att tillgång definieras som avstånd.

Negativ till föreslagen täckningsgrad

Svenska Bankföreningen påpekar att de data som lagstiftningen ska reglera inte finns tillgängliga förrän 2019, och att en eventuell lag bör träda i kraft först 12–24 månader efter det att tillförlitliga data är tillgängliga för de som berörs av lagförslaget. Att fastslå gränsvärden som syftar till att bibehålla eller något förstärka dagens tillgång till kontanter innan data finns tillgängliga kan slå fel.

Svenska Bankföreningen invänder också mot att lagkravet på deponering ska baseras på privatpersoners bostadsadress, eftersom det är ett mycket osäkert sätt att bedöma var verksamheter finns.

Skärgårdarnas Riksförbund anser att de föreslagna 25 kilometrarna till närmsta kontanteringspunkt är ett alltför trubbigt instrument och att ett tidsmått hade varit mer rättvisande.

3.6.2. Bankomats synpunkter

Bankomat anser att de beräkningar som Riksbankskommittén förlitar sig på när det gäller lagstadgad täckningsgrad för kontant-service inte är tillförlitliga.

Kommittén baserar sina beräkningar på Tillväxtverkets analysverktyg PIPOS. Beräkningarna utgår från 2017 års uppgifter som inlämnats frivilligt av aktörerna på marknaden. Det finns dock ingen kvalitetssäkring av uppgifterna, vilket gör det olämpligt att använda siffrorna som grund för en lag som dessutom leder till stora viten om täckningsgraden inte uppnås.

Bankomat anser att om underlaget från PIPOS ändå ska användas så bör kvaliteten först säkerställas genom ett enhetligt rapporteringskrav.

4. Vägen framåt

Det finns en stor samhällsutmaning som alla remissinstanser verkar vara överens om, nämligen att vi å ena sidan har en minskad efterfrågan på kontanter och därmed minskade privata satsningar på kontanthantering, å andra sidan ett samhällsbehov av en fungerande kontantinfrastuktur.

Hur denna samhällsutmaning ska hanteras går dock åsikterna isär om. För Bankomat är frågan enkel: Kontantinfrastrukturen är samhällsviktig och bör självfallet subventioneras och upprätthållas av staten.

I november 2019 kommer Riksbankskommittén att lämna sitt slutbetänkande. Bankomat vill då se att kommittén tar ett helhetsgrepp på hela kontanthanteringskedjan, med förslag om bland annat tydligare ansvar, förändringar i regelverk och nyinvesteringar.

Framför allt vill vi att Riksbanken ska få ett förtydligat ansvar för kontanthantering. Vi ser gärna att Riksbankens återtar ansvaret för depåerna runt om i landet. Vi anser också att Riksbanken är en lämplig aktör för den statliga subvention som behövs för att upprätthålla en infrastrukturer som används mindre och mindre i vardagen men som samhället av många skäl anser behöver finnas kvar.

Bankomat vill också gärna se att Post- och Telestyrelsen får ett utökat uppdrag att säkra kontanttillgången i hela samhället, i stället för att som nu enbart se till orter där kommersiella aktörer lämnat. För ett sådant utökat uppdrag krävs också mer resurser.

Det naturliga vore nu att inte gå vidare med lagförslaget i Riksbankskommitténs delbetänkande utan att i stället avvakta det slutbetänkande som ska komma i november 2019.

Så länge det finns ett behov av kontanter kommer vi på Bankomat att göra vad vi kan för att människor ska ha tillgång till dem. Och vi hjälper gärna såväl myndigheter som banker att bygga en fungerande kontantinfrastuktur i samhället.

Bilaga 1. Lista över remissvar

1. Bankomat AB
2. Bokföringsnämnden
3. Bolagsverket
4. Datainspektionen
5. Ekobrottsmyndigheten
6. Ekonomistyrningsverket
7. FAR
8. Finansförbundet
9. Finansinspektionen
10. Frivilligorganisationernas Insamlingsråd
11. Företagarna
12. Försvarsmakten
13. Förvaltningsrätten i Stockholm
14. Hela Sverige ska leva
15. Justitiekanslern
16. Kammarrätten i Stockholm
17. Konjunkturinstitutet
18. Konkurrensverket
19. Konsumentverket
20. Landsorganisationen i Sverige - LO
21. Loomis AB
22. Länsstyrelsen i Dalarnas län
23. Länsstyrelsen i Norrbottens län
24. Länsstyrelsen i Stockholms län
25. Länsstyrelsen Kalmar län
26. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
27. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
28. Nokas AB
29. Pensionärernas Riksorganisation - PRO
30. Polismyndigheten
31. Post- och Telestyrelsen
32. Regelrådet
33. Revisorsinspektionen
34. Riksdagens ombudsmän
35. Riksgäldskontoret
36. Riksidrottsförbundet
37. Riksrevisionen
38. Skärgårdarnas Riksförbund
39. Sparbankernas Riksförbund
40. SPF Seniorerna
41. Statens jordbruksverk
42. Svensk Handel
43. Svenska Bankföreningen
44. Sveriges advokatsamfund
45. Sveriges Akademikers Centralorganisation - SACO
46. Sveriges Föreningar
47. Sveriges kommuner och landsting
48. Sveriges Konsumenter
49. Sveriges Riksbank
50. Säkerhetspolisen
51. Tillväxtverket
52. Umeå universitet
53. Visit Sweden